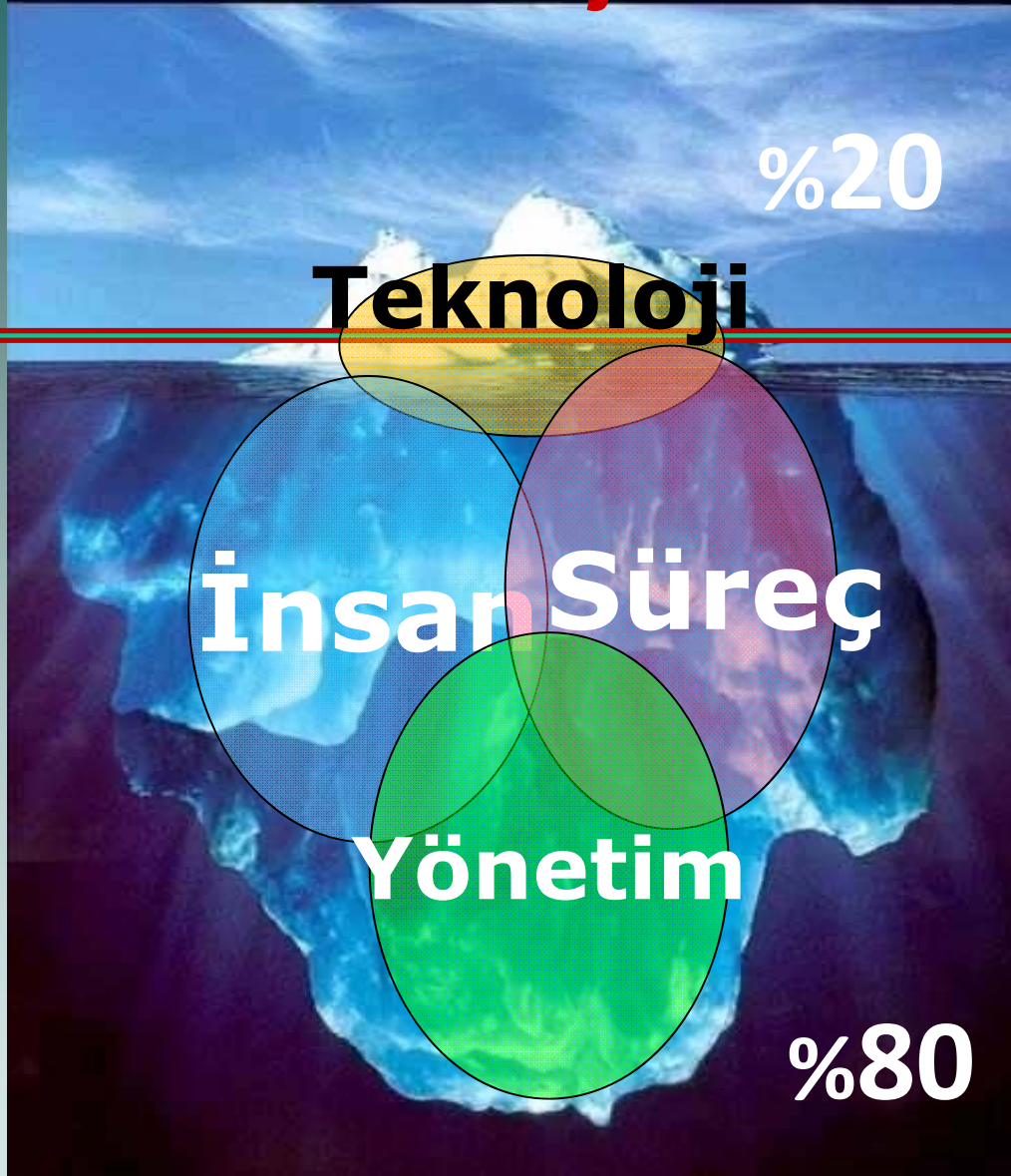

T.C.
BAŞBAKANLIK

E-Devlet: Kavram ve Genel Sorunlar

6 Haziran 2012

E-Devlet Projelerinin Muhteviyatı

Bu projeyi sadece elektrik aksamı ve donanımından ibaret sanıp da binayı elektrik mühendisine inşa ettirmek uygun değildir.

•Teknoloji %20

E-Devlet Proje çalışmasının %80ini oluşturan Sosyal/İdari Bilimler Boyutu da mevcuttur:

•**Değişim Yönetimi %35** (Personelin de bu değişime ikna edilmiş ve hazır olması lazımdır. Yoksa en harika sistem dahi kurulsa personel onu çökertir.)

•**İş süreçlerinin yeniden yapılandırılması %40** (Mesela 1950 yıllarının iş süreçleri 2010 yılı teknolojisine uygulanırsa çağa ayak uyduramayan iş süreçlerinin teknoloji ile desteklenmesi başarıya yol açmaz. Ayrıca e-devlet yapısında birçok iş sürecini sistemler(makinalar) yapacağı için birçok birimdeki personelin daha verimli alanlara kaydırılması da gerekecektir.)

•**Yasal altyapı** (Mesala e-imza yasal olmalıdır)

•**Temel kayıtlar (temel e-devlet projeleri):** (Nüfus, Mülkiyet, Araç, Şirketler, bir sonraki slayta görülmektedir.)

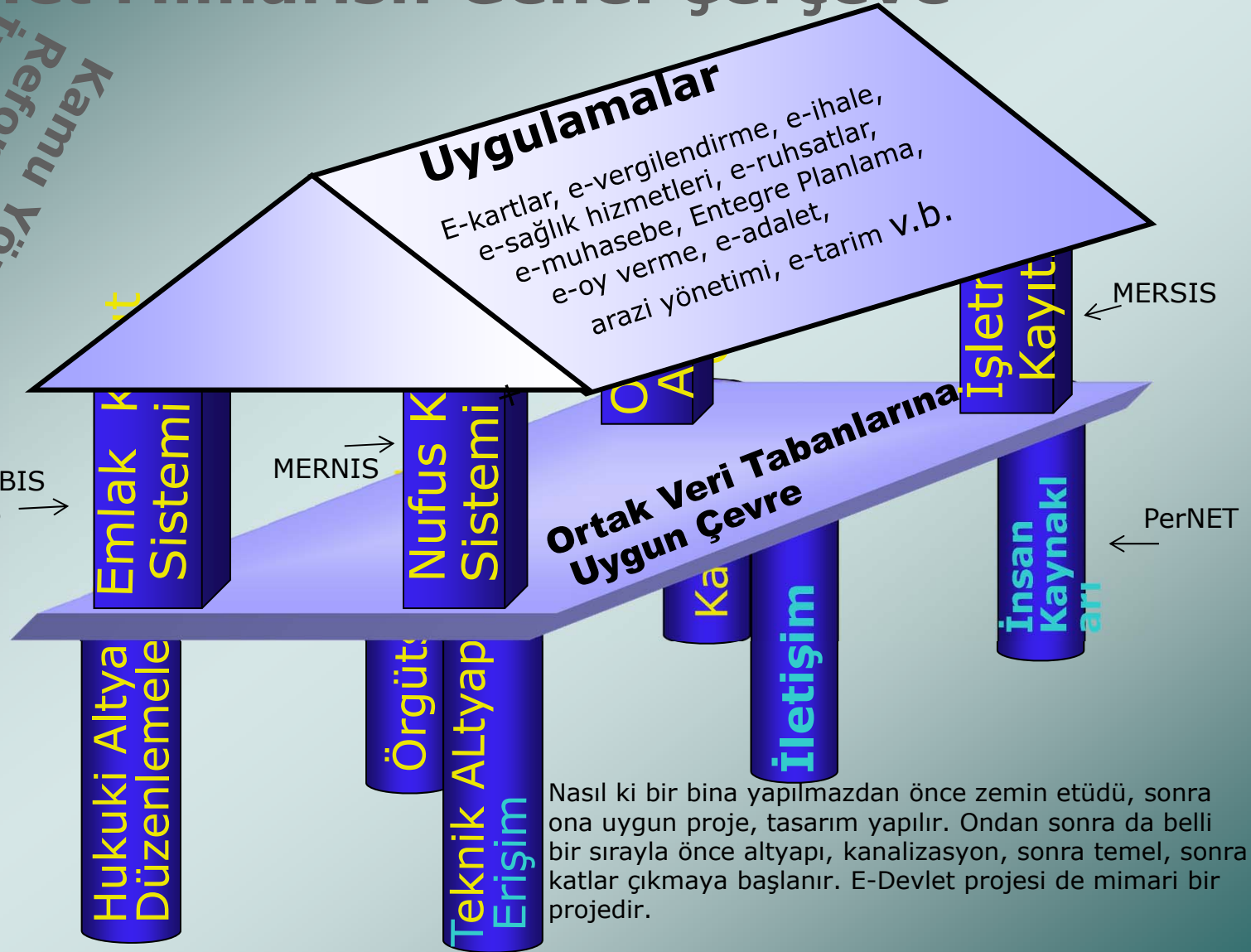
•**Şans %5** (Deprem, yangın, aniden çıkan idari bir engel)

e-Devlet Mimarisi: Genel Çerçeve

Kamuyu İyi Yönetim (Good Governance) Reformu & Yönetimi

Teşvik Edici Zemin

Siyasi irade & Liderlik

Nasıl ki bir bina yapılmazdan önce zemin etüdü, sonra ona uygun proje, tasarım yapılır. Ondan sonra da belli bir sırayla önce altyapı, kanalizasyon, sonra temel, sonra katlar çıkmaya başlanır. E-Devlet projesi de mimari bir projedir.

Presentation by Mr. Guido Bertucci Director, DPADM/UNDESA Division for Public Administration and Development Management (DPADM) United Nations Department for Economic and Social Affairs

Türkiye E-Devlet Entegre Projesi bir araba gibidir. Şu anda temel projeleri itibari ile TAKBİS, MERNİS, MERSİS, PerNET bu arabanın 4 tekeri gibidir. Birinin eksik yada patlak olması durumunda araba gitmeyecektir.

1. Veri Paylaşımama Sorunu

1.1 Birlikte Çalışma Esaslarının Uygulanmaması

- Kurumlar kendi aralarında pek çok projede (SGK, Maliye, Sağlık projeleri gibi) özellikle de TÜİK ile veri alışverişinde sorun yaşamaktadır.
- Kurumlar veri toplamada ortak kavrama sahip değildir. Veriye konu olan içeriğin oluşturulmasında kurumlar arası metodolojik farklar bulunmaktadır. Bu nedenle TÜİK uluslar arası standartlara paralel nitelikte istatistik üretilmemektedir.
- Üretilmeyen istatistikler Türkiye'nin bütün Dünya indekslerinde (Eğitim, sağlık, e-devlet,..) en geri sıralara itilmesine etki etmektedir.
- Bir kurum, standarda uygun veri sunmadığında uygulanacak yaptırım gücünde eksiklikler bulunmaktadır.

Öneri: Başbakanlık tarafından Bakanlıklar üstü bir yapı ile koordinasyonun sağlanması, veri depolanmasında ve iletişimde gerekli olan standartların uygulanmasının sağlanması

1. Veri Paylaşım Sorunu (devam)

1.2 Verilerin paylaşımını engelleyen mevzuatın varlığı

Öneri : Bazı Bakanlıkların mevzuatı açıkça veri paylaşımını engellemektedir. Hukuki mesuliyet gereği veriler paylaşılamamaktadır. Bu açıdan mevzuatın gözden geçirilmesi gerekmektedir.

1.3 Kişisel Verilerin Mahremiyetinin Sağlanamaması

Çok sayıda kurum verilerinin güvenliği sağlanamadığı için, gereksiz yere ve yetkisiz kişilerce erişim riskini azaltmak adına veriler paylaşılmamaktadır.

Öneri: Kişisel Verilerin Korunmasına ve kurumlararası bilgi paylaşımına ilişkin mevzuatın hazırlanması, veri sahipliğinin tanımlanması ve hangi verilerin kimler tarafından verileceğinin usul ve esaslarının oluşturulması gerekmektedir.

2. Yazılım ve Sistemde bağımlılık yaşanması

- Outsource yapılan yazılımlarda şirketlerin iflası veya yazılımın güncellenmesi yapılmadığında bu projeyide ciddi şekilde etkilemektedir. Yeni firma sıfırdan başladığı için proje çökmekte, ciddi zaman ve maliyet kaybına sebebiyet verilmektedir.
- Kurum ziyaretlerinde bu tür örneklerle rastlanmıştır.
- Ülkemizdeki E-Devlet projeleri büyük bir oranda İşletim Sistemi bağımlıdır.

Öneri:

- Koordinatör bir birimin sağladığı uyumluluk (Compatibility) standartları ile e-Devlet projelerinin şirket bağımsız olarak tasarlanabilmesi mümkündür.

3. Kamu Kurumlarında Koordinasyon İletişim ve Tecrübe Eksikliği

- **Yatırımcı Kurumlar Arasında Koordinasyon Eksikliği:** Örneğin: İki şehir arasında tüm projelere hizmet verebilecek fiber kablo altyapısı önceden temin edilemediği için birbirinden bağımsız ve koordine edilemeyen projelerin her birinde ayrı hat döşenmektedir.
- **Kurumlararası İletişim Eksikliği :** Bu koordinasyonsuzluk e-Devlet projelerinde aynı projenin farklı kurumlarda tekerrür olarak yapılması şeklinde de görülebilmektedir.

Öneri: Bütün kurumların üzerinde ve tek merkezden koordinasyon ve danışmanlık sağlanmalıdır.

3. Kamu Kurumlarında Koordinasyon İletişim ve Tecrübe Eksikliği (devam)

- **Tasarım Aşamasında Know-How Eksikliği** : Başarısız Projelerinin pek çoğunda temel problem, projenin dizayn aşamasında yapılan hatalardır.
- **Kamu Kurumlarına Yönlendirici Danışmanlık Hizmetine İhtiyaç** : Daha önce hiç e-devlet projesi yapmamış ve şartname hazırlamamış danışabilecekleri bir koordinatör ve uzman kurum olmadığından, pek çok kurumda öğrenme sürecinde ilk e-devlet projesi/projeleri başarısız olmakta, yatırımlar ve masraflar boşa çıkmaktadır.
- **Şartname Yazımı ve Teslimat Aşaması**: Tasarımda başarı olunsa bile şartnamenin teknik ve hukuki detaylarında yapılan hatalar ilerde Kamu tarafını zor durumda bırakmakta hatta projelerin rafa kaldırılmasına yol açabilmektedir.
- **İzleme ve Değerlendirme Eksikliği**: Projelere büyük miktarlarda kaynak tahsisi yapılmakta, ancak bu projelerin performansı ile ilgili ülke genelinde bir değerlendirme/izleme mekanizması bulunmamaktadır.

Öneri: Singapur (IDA) örneğinde olduğu gibi, merkezi bir danışmanlık yapısı oluşturularak özellikle tasarım ve şartname hazırlıklarında ve proje tesellümünde destek sunulabilir.

Slayt 8

d1

dmobim, 4/17/2012

4. CBS Projelerinde Duplikasyon

- MERNİŞ, SGK, MERSİS, TAKBİS gibi temel verileri itibaiyle ulusal nitelik taşıyan projelerde merkezi tek bir veri tabanı üzerinden hizmet verilirken, mekansal verilerle ilgili merkezi bir proje bulunmamaktadır.
- Bütün talep eden birimleri hizmet sunacak ulusal bir CBS kurulamadığından, fiili ihtiyaçların sıkıştırmalarıyla Belediyeler ve yatırımcı kuruluşların bazıları kendi imkanları ile bu ihtiyacı eksik bir şekilde yerine getirmeye çalışmaktadırlar.
- Bakanlıklardaki mevcut CBS ler ortak veri standardı koordine edilmemiş olduğundan kendi aralarında dahi haberleşememektedirler.
- Şu Bakanlıklar merkezi bir CBS'ne ve entegrasyona öncelikle ihtiyaç duymaktadırlar: Tarım, Ulaştırma, Enerji, Çevre ve Şehircilik, Orman Su, İçişleri (İl ve İlçe Belediyelerinin hepsi), Maliye, Adalet Bakanlıkları.

4. CBS Projelerinde Duplikasyon (devam)

- Dağınık ve koordinasyonsuz yürütülen CBS projeleri AB INSPIRE direktiflerine aykırı bulunmaktadır,
- Ancak yeni kurulan CBS Genel Müdürlüđü diğer Bakanlıkların CBS projelerini koordine edebilme, ortak standartlar belirleyebilme ve verileri alabilme yetisine sahip bulunmamakta bu açıdan koordinasyonsuzluk ve dağınık yapı devam etmektedir.

neri: CBS sistemleri arasında ortak bir standart belirleyen onları koordine edebilen ve merkezi olacak Ulusal CBS Sistemine verilerin alınabilmesini sağlayan Bakanlıklar st bir koordinatör birimin varlığına ihtiyaç duymaktadır.

5. Ulusal Bilgi Güvenliği Politikası İle İlgili Durum

- Günümüzde yaşanan savaşlarda herhangi bir fiziki saldırıdan önce tüm e-devlet/bilişim sistemleri hedef alınmaktadır.
- Ulusal Bilgi Güvenliği Politikası Dokümanı bulunmadığı ve uygulamaya koyacak hukuki altyapı oluşturulmadığından kamu bilgi sistemlerinin kritik bilgi altyapıları bulunmamaktadır. Bu yüzden milli güvenlik anlamında kamu bilgi sistemlerimiz ciddi tehlikelere maruz bulunmaktadır.
- Bu konuda yapılan siber saldırı tatbikatlarında pek çok sayıda Bakanlığın (çeşitli tarihlerde neredeyse hepsinin) ve kurumun sistemlerine girilebilmiş ve uyarı olarak da web sayfaları değiştirilmiştir.
- Başbakanlık DAGEM tarafından geliştirilmiş olan ve TSE tarafından kabul edilip yayınlanan İSO 27001 standartlarına tüm kurumların uyması sağlanmalıdır.

5. Bilgi Güvenliği İle İlgili Durum (devam)

Bilgi Güvenliđine Kurumsal ve Sistemsel Yaklaşım ile İlgili Sorunlar *

- Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi Eksikliği
- Sistem Tasarımı Aşamasında Güvenliđin Göz Ardı Edilmesi
- Saldırı Tespit Sistem ve Süreçlerinin Yetersizliği

Öneri: *

Bakanlıklarüstü koordinatör ve yetkili bir birim tarafından;

- Mevzuat düzenlemelerinin yapılması
- Ulusal bilgi güvenliği stratejisinin hazırlanması
- Ulusal kritik bilgi ve iletişim sistem altyapılarının güvenliğine ilişkin standartların, düzenlemelerin ve izlemelerin yapılması

*Bu bulgular ve Öneri önerilerinin tümü hem Kurumlar tarafından dile getirilmiş olup hem de **BTK ve TÜBİTAK** Koordinasyonunda Yapılan Ulusal Siber Güvenlik Tatbikatından (25-28/01/2011 USGT) elde edilmiş sonuçlardır.

5. Bilgi Sistemlerimizin Güvenlik Durumu (devam)

- E-Devlet projelerinden sorumlu yöneticilerin bilgi güvenliği konusunda teknik yetersizliği
- E-Devlet projelerinden sorumlu yöneticilerin güvenlik boyutunda yetersizliği
- Kurum İçi Koordinasyonun Yetersizliği
- Kurumlar Arası Koordinasyonun Yetersizliği

Öneri: *

Bakanlıklar üstü koordinatör ve yetkili bir birim tarafından;

- insan kaynakları yönetimi hususunda düzenlemeler yapması
- Kurumları bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarının yapılması

*Bu bulgular ve öneriler hem Kurumlar tarafından dile getirilmiş hem de **BTK ve TÜBİTAK** Koordinasyonunda Yapılan Ulusal Siber Güvenlik Tatbikatından (25-28/01/2011 USGT) elde edilen verilerle teyit edilmiştir.

6. Kişisel Bilgilerin Korunması İle İlgili Durum

- Bakanlıklararası bilgi ve belge alışverişine engel durumlardan birisi de kurumların bilgi paylaşımında çekingen davranması, veya paylaşılmayacak bilgileri de paylaşmalarıdır.
- Bununla ilgili yasal bir düzenlemeye ve bu yasal düzenlemenin uygulanmasının koordinasyonu ile ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümünde etkin bir rol oynayacak bir kurumsal yapılanmaya ihtiyaç vardır.
- Kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasa tasarısı TBMM komisyonuna gönderilmiştir.
- Ancak, bu tasarı incelendiğinde, e-Devlet bağlamında kurumların bilgi paylaşımı ile ilgili düzenlemelere yer verilmediği görülmüştür.

ÖNERİ

- Şu anda yeniden düzenlenerek Başbakanlığı gelecek olan metin üzerinde çalışma yapılarak, söz konusu sorunu çözecek bir düzenleme metne dercedilmelidir.
- Kurumların itirazlarının çözümüne dair bir üst karar mekanizması ikincil düzenlemelerle açıklığa kavuşturulmalıdır.

7. Esnek Koordinasyon Mekanizması

- Kamu kurumları arasında güçlü bir koordinasyon mekanizması yerleşinceye kadar, Başbakanlıkça e-Devlet sorunlarını periyodik olarak takip edecek bir mekanizma oluşturulmalıdır.
- Bakanlıkların Müsteşar Yardımcıları düzeyinde katılımını sağlayan Bir tür CIO Konseyi anlamında en az 6 ayda bir toplantı yapılabilir.
- Bu toplantılardan önce yine en az 3 ayda bir BİM ve Strateji Başkanları düzeyinde koordinasyon toplantıları yapılabilir.
- Yine Kalkınma, Ulaştırma, Türksat ve BTK temsilcilerinin katıldığı en az 2 ayda bir teknik toplantılar yapılabilir. Kendi aralarında sorun olan kurumlardan ayrı bir küme oluşturularak soruna bağlı (periyodik olmayan) moderatörlük toplantıları düzenlenmelidir.
- Bu çalışmalarda sürekliliği sağlamak üzere sekreteryaya hizmetleri İGB (E-Devlet Danışma Grubu tarafından) ifa edilebilir

8. Değerlendirme ve İzleme Mekanizması

- Kalkınma Planlarında yer alan e-Devlet ile ilgili projelerin ve Bilgi Toplumu Stratejilerinde yer alan (veya alacak olan) eylemler çerçevesinde kaynak tahsis edilen kurumların "bu kaynağı zamanında, etkin ve verimli bir biçimde" kullanıp kullanmadığı ile ilgili bir takip mekanizması bulunmamaktadır.
- Münhasıran e-Devlet projeleriyle ilgili faaliyetlerin izleme ve değerlendirilmesi amacıyla bir iş takvimi oluşturularak sonuç raporunun CIO konseyine (Müsteşar Yardımcıları toplantısına) sunulması sağlanmalıdır. Bu konuyla ilgili olarak Kalkınma Bakanlığının ilgili birimi yetkilendirilmelidir. **Kalkınma Bakanlığı yerine Başbakanlığa bağlı koordinasyon gücü bulunan bir yapı oluşturulmalıdır.**
- Bu konuyla ilgili olarak Kalkınma Bakanlığının ilgili birimi yetkilendirilmelidir

9. Hukuki Altyapı ile İlgili Eksikliklerin Giderilmesi

- e-Dönüşümü başarıyla tamamlamış ülkelerde olduğu gibi bilgi çağının getirdiği ihtiyaçlara karşılık gelecek temel kanunlar hazırlanmalı.
- Kalkınma Bakanlığı: e-yazışma, TSE ve Devlet Arşivleri: 13298 sayılı standart, TÜBİTAK ve BTK tarafından hazırlanacak olan güvenlik standartları) uygulamalarına mesnet teşkil edecek tadilatlar tamamlanmalıdır .
- Bu hususta da Başbakanlık bünyesinde oluşturulacak e-Mevzuat çalışma grubu moderatörlüğünde ilgili kurumların belli bir takvim dahilinde mevzuat çalışmalarını tamamlaması takip edilebilir.
- Bilgi Toplumu koordine edebilecek bir kurumsal yapılanma.

10. Kurumlararası Danışman Havuzu

- Kurumların e-Devlet Projesi fizibilite ve analiz çalışmalarında ve özellikle Şartname hazırlama aşamasında spesifik uzmanlıklara ihtiyacı bulunmaktadır.
- Bizde ise aslında pek çok alanda yetişmiş “spesifik konu uzmanı” bulunmaktadır. Hatta bir projede bir çok hassas bir alanda ciddi uzmanlık ihtiyacı bulunurken, aynı alanda bir başka kurumda ihtiyaçtan fazla uzmana rastlayabilmekteyiz
- Bu konuda “e-devlet, bilişim ve bilgi teknolojileri” alanında kamunun insan kaynakları envanteri çıkarılarak, yine Başbakanlığın esnek modetarıtlılığı çerçevesinde, geçici görevlendirme konusundaki yetkileri işletilerek (kısmi zamanlı-tam zamanlı ama geçici süreli) kurumlara arasında uzmanlık ve tecrübe hususunda bir dengeleme (equalization) fonksiyonu ile sorun çözülebilir.

11. Somut Koordinasyon Problemleri için Öneri

- Kurumlararası bilgi ve belge alışverişi ve diğer birlikte çalışılabilirlik(interoperability) sorunlarıyla ilgili olmak üzere kısa vadeli bir çözüm olmak üzere, yoğun olarak birbiriyle bilgi alışverişi yapması gereken ama bunu şu anda yapamayan kurumlardan 3-5 tanesi pilot olarak seçilmeli. (Temel 20 e-devlet hizmeti dahilinde seçimi yapılmalı)
- Bu pilot sorunlar için derinlemesine teknik analiz ve süreç analizi yaparak çözüm üretmek üzere bir proje hazırlanmalıdır.
- Proje için TUBITAK kaynakları kullanılabilir.
- Pilot sonucu çıkan sonuçlar, bir Başbakanlık genelgesine bağlanarak, bunlara uymayanlara ödenek tahsisi yapılmayacağı talimatlandırılmalıdır.

12. Bakanlıklarca Dile Getirilen Sorunlar

- MERNISle ilgili sorunlar : MEB ve Dışişleri B., MERNIS den bir kısım ihtiyaç duyulan verileri alamamaktadır.
- SGK ile ilgili sorunlar: Sanayi, Maliye, M.Eğitim ve Sağlık Bakanlıkları SGK nun sözlük tablolarının ihtiyaçlarına uygun olmaması ve diğer istenen verilerin sağlanamaması nedeniyle veri alışverişinde sorun yaşamaktadırlar.
- MERSIS ile ilgili sorunlar: Tarım, Adalet, İçişleri, Sanayi, Maliye, M.Eğitim, Sağlık, Ulaştırma, Çalışma, Ekonomi, Enerji, Turizm Bakanlıkları ve Tüm Belediyelerin bu projeye acil ihtiyaçları vardır.
- TAKBIS ve Merkezi CBS : Öncelikle acilen ihtiyaç belirten Tarım, Orman, Ç.Şehir., Adalet, İçişleri (ve Tüm Belediyeler), Maliye, Ulaştırma, Enerji Bakanlıkları olmak üzere tüm kurumların ihtiyacı vardır.

Ayrıca;

- TUIK : TUIK tüm kurumlardan AB standardında veri alamamakta, Kurumlar «idari kayıtları» paylaşmada yeterli performansı göstermemektedir. Bu durum uluslar arası e-Devlet endekslerinde ülkemizin görünümünü olumsuz etkilemektedir. (2003 59. sıradan 2012 de 80. sıraya düşme)

Arz ederiz.

Dr. Ramazan ALTINOK
Başbakanlık e-Devlet Danışma Grubu